

Svako dijete je potencijal

Zbog velikog broja učenika romske nacionalnosti i različitih socioekonomskih izazova, ukazala se potreba za sistemskim praćenjem djece kroz individualne planove podrške i saradnju s lokalnom zajednicom.

POLAZIŠTA

Sredina u kojoj se nalazi naša škole je veoma specifična, obzirom da je u blizini Romskog naselja i da u skladu s tim 47 % učenika / ca naše škole su učenici / e Romske nacionalnosti. U vezi s tim veliki broj organizacija kao i institucija djeluje na području MZ Kiseljak u cilju doprinosa u prevazilaženju izazova s kojim se susreću određene porodice slabijeg socio ekonomskog statusa. Pored svih aktivnosti za koje smo upoznati da se realiziraju i za one za koje smo manje upoznati da se provode u zajednici, a na kojima učestvuju djeca naše škole, primjetili smo i dalje djeca imaju izazove u radu u određenim aspektima. Mnogo aktivnosti se dešava na području zajednice i u tim aktivnostima učestvuju djeca naše škole. Također, mnogo aktivnosti se dešava i unutar škole, kako interno u skladu sa nastavnim planom i programom nastavnih i vannastavnih aktivnosti tako i u saradnji sa određenim organizacijama. Međutim u svemu tome je nedostajala analiza realiziranih aktivnosti, postignutih i ostvarenih ishoda kod učenika/ca i/ili benefita ili čak potencijalnog neuspjeha. Pitanje koje se stalno postavljalo je da li je baš ta aktivnost potrebna određenom

djetetu? Koja je potreba djeteta? Koji je izazov? Kako određenom djetetu pružiti podršku ukoliko ne znamo šta njemu uistinu treba u nastavnom procesu ili vannastavnim školskim aktivnostima ili aktivnostima neformalnog obrazovanja? Iskustvo u radu na osnovu ispitanih potreba djece i navedena kritička pitanja su me navela na praksu izrade i modifikovanja Kartona za individualni plan i praćenje djece zajedno sa Timom gore navedenih organizacija a na osnovu iskustva postojanja kartona i njegove svrhe u susjednom kantonu a koji nije uobičajena praksa na našem prostoru u ovom obliku. Vođenje sistematskog načina i evidentiranja intervencija i rada sa učenicima nije postojala u ovom obliku a resurs i saradnja sa Pedagoškim timom je bila idealna prilika da se na jednom mjestu, unutar škole prikupe i redovno ažuriraju informacije o svim vrstama aktivnosti i intervencija sa učenicom kao i porodicom.

CILJ I ŽELJENI

Cilj prakse je bio da se dobije jedinstvena platforma na kojoj će biti evidentirana lista djece koja su u stanju potrebe za podrškom sa određenog aspekta u procesu osnovnog obrazovanja: poteškoće u nastavnom procesu, poteškoće u komunikaciji, socio ekonomski status... Pored liste, na platformi su otvoreni kartoni za svako dijete za koje je učitelj ili razrednik iskazao potrebu da je potrebno praćenje i podrška. U kartone su unešene ispitane potrebe djeteta i djetetov željeni cilj, zatim opservacija nastavnika, opservacija pedagoga, cilj roditelja, odnosno cilj svakog aktera koji je uključen u podršku prema određenom djetetu ili porodici tog djeteta, zatim u koje se unose intervencije i podrška škole, zatim intervencije pedagoškog tima prema porodici i djetetu, evidencija rada sa roditeljima... Periodično, na osnovu evaluacije realiziranih intervencija se kreira plan podrške unutar nastavnog procesa i od strane aktera iz Pedagoškog tima (lokalne zajednice). Plan podrške se prati i evaluira na osnovu čega zaključujemo da li je određena aktivnost/intervencija bila uspješna ili manje uspješna, šta trebamo unaprijediti a šta isključiti.

DETALJAN OPIS REALIZACIJE

JU OŠ "Kiseljak" je uključena u projekat "Pedagoška radionica" koji na području MZ Kiseljak provode Međunarodno udruženje "Interaktivne otvorene škole" (MIOS) Tuzla i Fondacija Tuzlanske zajednice (FTZ) u saradnji sa partnerskim organizacijama: JU Centar za socijalni rad TK, Evandeoska crvka, EURO ROM i UŽR Bolja Budućnost. U okviru navedenog projekta su formiran Pedagoški tim kojeg čine ljudi koji operativno djeluju na području MZ Kiseljak, a dolaze iz navedenih organizacija. Cilj postojanja ovakvog tima jeste da se razmjenju informacije između škole i aktera unutar zajednice, da se dijele izazovi, problemi i preporuke kako bi se doprinijelo što kvalitetnijem obrazovanju djece u osnovnoj školi i unaprijeđenu stila života porodica koje su u stanju potrebe na području MZ Kiseljak. U dosadašnjoj praksi Pedagoški tim je vršio određene intervencije i pružao podršku školi posebno prilikom upisa djece u prvi razred osnovne škole, s obzirom da smo se susretali sa situacijama da djeca nisu upisana u matičnu knjigu rođenih, gdje smo imali podršku od Centra za socijalni rad, zatim smo imali izazove prilikom prikupljanja dokumentacije za određene učenike u procesu kategorizacije, gdje smo prilikom razmjene sa

predstavnicima Pedagoškog tima dobili podršku... To su neki od niza primjera uspješne saradnje škole sa lokalnom zajednicom.

Te intervencije koje je vršio pedagoški tim su se unosile u određeni obrazac u svrhu dokumentovanja. Međutim, mnoge intervencije i aktivnosti podrške je radila i škola, posebno u nastavnom procesu i kroz vannastavne aktivnosti. Kao pedagogica škole, informisala sam se o načinima i strategijama, kako i na koji način sve to povezati u jedan sistemski oblik koji bi bio funkcionalan kako za školu tako i za partnere. Imala sam priliku da ranije prisustvujem jednom seminaru organizovanom od strane Biroa za ljudska prava iz Tuzle tokom kojeg se predstavio alat za praćenje djece za koju se kontinuirano pruža podrška u svim vidovima nastavnog procesa. Shodno sadržaju koji je kreiran, vidjela sam priliku za primjenu u svojoj školi sa modifikacijom u skladu sa potrebama škole i zajednice u kojoj se JU OŠ Kiseljak nalazi. Iako je taj alat na pomenutom seminaru primarno bio namijenjen učenicima za koje ima potrebe mi smo se na nivou škole odlučili da u narednom periodu radimo isti za svako dijete bez izuzetka. Tako sam došla na ideju da modifikujemo postojeći alat za kreiranje plana podrške i evidenciju aktivnosti podrške i evaluaciju ostvarenih rezultata provedenih aktivnosti. Tu ideju sam podijelila sa Pedagoškim timom, koji je sa oduševljenjem to prihvatio s obzirom da je i tim tragao za načinom sistemskog praćenja svih intervencija i aktivnosti podrške prema djeci i porodicama koje se vrše sa različitih aspekata života u zajednici. Svoje opservacije i ideje smo podijelili unutar Pedagoškog tima, gdje smo dobili podršku pri izradi forme kartona, načina popunjavanja i provedbe u praksi. Na ovaj način smo zajednički imali pregled rada sa učenicima kao i zajednički pogled na podršku učenicima. Kroz ovu aktivnost saradnja škole i partnerskih organizacija je znatno ojačana i unapređena. U saradnji sa predstavnicom Međunarodnog Udruženja "Interaktivne otvorene škole" Tuzla sam preuredila formu kartona, koju sam zatim predstavila pedagoškom timu na sugestije, zatim doradila na osnovu sugestija tako da je svima shvatljiv i prihvatljiv. Izrađeni karton se prezentirao direktorima partnerskih organizacija kao i predstavnicima obrazovnih institucija koji su također prihvatili ovaj alat kao dobru praksu za sistemsku podršku u obrazovanju i odgoje djece.

Nakon što je definisana finalna forma kartona za individualni plan i praćenje, ista je predstavljena kolektivu škole, cilj i prijedlog za primjenu u praksi. Kolektiv je praksu prihvatio i definisano je da će se primjeniti u radu. Definisali smo kriterije za odabir djece za izradu individualnog plana podrške za uzrast od drugog do devetog razreda. Započeli smo sa kreiranjem liste djece za koju su učiteljice i razredne starješine smatrali da se trebaju pratiti i da im se treba dodatno posvetiti. Svaka učiteljica i razredni starješina su kreirali listu djece iz razreda koji vode. To nisu bila samo djeca koja su slabijeg socio ekonomskog statusa, tu su i djeca koja su nadarena za koje treba malo više dodatnog rada nastavnika, ali i djeca koja imaju poteškoće i prepreke u učenju i učešću u realizaciji redovnog nastavnog procesa. Nakon kreirane liste djece, ukupno 56 učenika/ca, lista djece je predstavljena i Pedagoškom timu. Na toj listi su bila djeca iz porodica za koje je Pedagoški tim i ranije vršio određene intervencije i pružao podršku u savladavanju izazova i prepreka s kojim se porodice nose, porodice slabijeg socio ekonomskog statusa. Lista je usaglašena između škole i Pedagoškog tima. Kao pedagogica škole, ispred institucije koja je

odgovorna za svako dijete koje pohađa nastavni proces u našoj školi i uskladu sa zakonom o zaštiti ličnih podataka, u saradnji sa Pedagoškim timom kreirala sam saglasnost za roditelje, sa svakim roditeljom pojedinačno obavila razgovor i obezbjedila saglasnost roditelja za razmjenu informacija o konkretnom djetetu između organizacija/institucija koje pružaju podršku za određeno dijete. Roditelji su praksu i više nego dobrodošlo prihvatili kao pozitivnu. Saglasnost roditelja je prilog kartonu. Fondacija Tuzlanske zajednice je obezbjedila sigurno tehničko rješenje za razmjenu kartona između članova Pedagoškog tima, a Međunarodno udruženje "Interaktivne otvorene škole" Tuzla je za školu obezbjedilo licencirane programe putem kojih pedagog škole može voditi kartone i omogućiti po potrebi pristup nastavnicima kartonima. Paralelno krenuli smo za popunjavanjem kartona, ja kao pedagogica škole sam upisivala svoju opservaciju svakog djeteta, učiteljice i razredne stariješine su za svako dijete koje su odabrali unosili osnovne podatke kao i svoje opservacije. U saradnji sa partnerskom organizacijom, Međunarodno udruženje "Interaktivne otvorene škole" Tuzla, kreirala sam upitnik za djecu koji sam popunila sa svakim djetetom individualno. Cilj upitnika je bio da se dobije povratna informacija od svakog djeteta o izazovima s kojima se potencijalno susreće, da se dobije želja, interes i cilj djeteta koje ima tokom osnovnog obrazovanja. Nakon popunjenih upitnika, u saradnji sa partnerskom organizacijom Međunarodno udruženje "Interaktivne otvorene škole" Tuzla, su se unijeli podaci koje smo dobili od djece. Kako je posao tekao, 56 djece, vrijeme je prolazilo i vidjeli smo da je zaista veliki obim posla, da zahtijeva unos velike količine podataka. Pedagoški tim je takođe unosio podatke za porodice i djecu sa kojima su provodili određene aktivnosti i pružali interventnu podršku. Ovaj proces se dešavao u periodu od septembra 2019 – juna 2019. godine. Uporedo su se dešavali redovni sastanci Pedagoškog tima tokom kojih smo razmjenjivali informacije o potencijalnim izazovima i intervencijama koje je neophodno vršiti za koje dijete, odnosno porodicu. Primjerice, tokom realizacije online nastave, veliki izazov u provođenju nastave smo imali zato što našu školu pohađa veliki broj djece slabijeg socio ekonomskog statusa, a koja u svojim domaćinstvima nemaju internet a ni računar, laptop, mobitel ili tablet. Tokom susreta sa Pedagoškim timom smo razmijenili izazov koji imamo pri pripremi i realizaciji nastavnog procesa, članovi pedagoškog tima su podijelili svoje opservacije sa terena. Fondacija Tuzlanske zajednice je pri tome obezbjedila sredstva da se obezbjedi 30 tableta, koji su dodijeljeni za 30 porodica, a među kojima smo davali prioritet porodicama sa liste djece koju je škola identifikovana da su u stanju potrebe. Od BH Telecoma smo dobili takođe, podršku jer su svakom djetetu koje nije imalo internet obezbjedili internet, a takođe uz intervenciju Međunarodnog udruženja "Interaktivne otvorene škole" Tuzla smo obezbjedili da svaki dodijeljeni tablet ima svoju karticu sa brojem i internetom kako bismo izbjegli nesuglasice unutar domaćinstava u kojima ima više djece a kojima je dodijeljen jedan tablet za praćenje nastave. Sa početkom nove nastavne godine, izvršila sam analizu upitnika koje smo proveli sa djecom, djecom koja su u stanju potrebe, bilo da su djeca slabijeg socio ekonomskog statusa, nadareni učenici ili učenici sa poteškoćama i preprekama u redovnom nastavnom procesu. Trenutno je i proces izrade evaluacije kartona, odnosno koja podrazumijeva sveobuhvatnu analizu provedenih aktivnosti tokom proteklog perioda. Na osnovu analize upitnika i evaluacije kartona, Razvojni tim škole je izradio plan pedagoških rješenja koja će u okviru projekta Pedagoška

radionica uz finansijsku podršku Međunarodnog udruženja “Interaktivne otvorene škole” provesti u narednom periodu, a koja su usmjerena na potrebe djece koja se prate kartonima, a u koje će se uključiti svu djecu.

EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

- Škola uključena u projekat Pedagoške radionice, u trajanju od 5 godina, sa prilikom za unapređenje rada sa svih aspekata rada škole, potpisan Ugovor o saradnji • Unaprijeđena saradnja sa lokalnom zajednicom
- Škola se uključuje u aktivnosti Lokalne grupe za razvoj u MZ Kiseljak
- Izrađen i modifikovan alat za individualni plan i praćenje djece
- Obezbjedena saglasnost od strane roditelja za individualni plan i praćenje svakog djeteta koje je u stanju potrebe
- Potpisan Etički kodeks unutar Pedagoškog tima u svrhu zaštite ličnih podataka djece
- Analizirane potrebe djece
- Djeca iskazala zadovoljstvo što su pitana
- Kreiran plan za provođenje pedagoških rješenja u svrhu podrške djeci i unaprijeđenja rada unutar škole sa aspekta zajedništva unutar kolektiva, nastavnog procesa i discipline učenika
- Primjećen unaprijeđen angažman nastavnika u pružanje pomoći i podrške učenicima u izazovima sa kojima se susreću

Dodatni komentari i sugestije drugim nastavnicima koji bi željeli implementirati vašu ideju

Realizovana praksa je jako značajan segment rada pedagoga škole kao nekoga koji mora da posjeduje sve bitne informacije o svim učenicima škole. Iako je sam proces izrade i praćenja svih koraka dugotrajan i zahtijeva dodatni trud i angažman pedagoga na kraju istog posjeduje ogromnu važnost za školu u smislu pedagoške dokumentacije ali i sveobuhvatne slike o porodicama i djeci iz iste. Praksa je naišla na dobar odziv i nevladinih organizacija kao primjer adekvatne uključenosti ali i shvatanja škole prema njima u smislu važnosti NVO kao resursa školi na koji se može osloniti.

Roditelji su istakli veliku zahvalnost za izradu samih kartona kao i spremnost škole za pomoć i razumijevanje njihove situacije a učenici za anketni upitnik jer su dobili priliku da budu pitani i da je važno ono što će reći. U praksi su podložne određene izmjene kartona u skladu i sa strukturom i organizacijom škole kao i u sklopu lokalne zajednice u kojoj se nalazi.

Tags

nin 2020

jednakost

Collections

Nominovane prakse

NIN 2020